

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ. 1837.]

[ΑΡΙΘ. 1.]

ΠΕΡΙ ΕΞΑΠΛΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ.

‘**Η ΕΞΑΠΛΩΣΙΣ** καὶ διάδοσις τῆς παιδείας εἰς τὸ γένος μας,’ ἔγραφε ποτὲ πρὸς τοὺς Χίους ὁ Κοραΐς, ‘δὲν ὁμοιάζει τὴν κατάστασιν τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος, ὅποτεν ἤρχισαν οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ φωτίζωνται. Αὐτοὶ ἐχρειάσθησαν 350 χρόνους, διὰ νὰ καταστήσωσιν ὅλην ἔφθασαν τὴν σήμερον. **Λιατί;** διότι ἔλαβαν τὰς ἐπιστήμας ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν γένος, ὅταν τὸ γένος ἦτον εἰς δυστυχίαν, ἢ ἀκολούθως τὰς ἔλαβαν ἀτελεῖς. Ἦτο χρεῖα λοιπὸν μακρῶν χρόνων καὶ πολλῶν κόπων νὰ τὰς τελειώσωσιν. Ἀλλὰ τὴν σήμερον τῶν τελειωμένων τούτων ἐπιστημῶν ἢ μεταδόσις ὁμοιάζει ἀληθινὸν μετακένωσιν. Ἐπαρτηρήσετε κάμμιαν φορὰν εἰς τὰ ὑποστατικά σας (νὰ μεταχειρισθῶ τὸ παχυλὸν τοῦτο παράδειγμα), πόσον κόπον δοκιμάζουσι οἱ ἀναστάται νὰ συσσωρεύωσι πολλοὺς λίθους σκορπισμένους; **Τοιαύτη** ἦτον ἡ κατάστασις τῶν πρώτων σοφῶν τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν δεκάτην πέμπτην ἑκατονταετηρίδα. Ἐπαρτηρήσετε ἀκόμη, πόσον εὐκόλα, ἀφοῦ τοὺς συσσωρεύωσι, τοὺς μετακενῶν ἀπὸ χαλικολόγον εἰς χαλικολόγον; **Τοιαύτη** εἶναι ἡ ἰδική μας σήμερον κατάστασις. Ἡμετάδοσις τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φίλοι συμπατριῶται, ἀκολουθήσετε τὴν καλὴν μέθοδον, εἶναι ἀληθινή, **μετακένωσις** ἀπὸ τὰ κοφίνια τῶν ἀλλογενῶν εἰς τὰ κοφίνια τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατ’ ἄλλο δὲν διαφέρει, πλην ὅτι γεμίζομεν ταῦτα χωρὶς νὰ εὐκαιρώσωμεν ἐκεῖνα.’

Μετακενωτοῦ ἔργον χρεωστεῖ νὰ ἐκτελῆ καὶ ὁ ἐφημεριδογράφος κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον σοφὸν ἄνδρα.— **Γείτονες,** λέγει, ‘τῆς φωτισμένης Εὐρώπης, καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς κατοικοῦντες εἰς αὐτήν, ἔπρεπεν, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ν’ ἀφήσωμεν τὰς ἰδέας τῆς κεφαλῆς ἡμῶν νὰ ὀρμιάσωσιν ἐπὶ πλειοτέραν σκέψιν ἢ σπουδῆν, ἢ ἀντ’ αὐτῶν ἀ μετακενῶμεν εἰς τοῦ ἔθνους τὰς κεφαλὰς ἢ ὀρμιασμένας ἰδέας τῶν φωτισμένων ἐθνῶν.

Ἄπο ἐνταυτῇ καλὰ ἤθελε προξενήσειν ἡ τοιαύτη μέθοδος· καὶ τοῦ ἔθνους τὴν παιδείαν ἤθελε ταχύνειν, καὶ τοὺς μετακενῶντας τὴν σοφίαν εἰς αὐτὸ γρηγορώτερα φέρειν εἰς κατάστασιν νὰ μὴ ἔχωσι σχεδὸν πλέον χρεῖαν μετακενώσεως, ἀλλ’ αὐτοὶ αὐτόθεν νὰ διδάσκωσι τὸ ἔθνος. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἡ ἐφημερίς δι’ ἡμᾶς πρέπει νὰ ἦναι ἀληθῆς ἀνθολογία καὶ μετακένωσις τῶν ἀποκτηθέντων ἀπὸ τὰ φωτισμένα γένη καλῶν εἰς τὸ γένος ἡμῶν.

‘**Ἐκ** τούτου συμπειραίνεται,’ προσθῆται, ‘ὅτι τὸπος πλέον εἰς αὐτὴν (τὴν ἐφημερίδα) δὲν μὲναι διὰ διατριβὰς ὁμογενῶν. Ἡ ξημία δὲν εἶναι μεγάλη· ὅσον καλὰς ἢ ἂν τὰς ὑποθέσεις, εἰς τὴν παρῶσάνμας κατάστασιν, χρεῖαν ἔχωσαν σοφίας καὶ φωτισμοῦ, εἶναι ἀσυλλογισία νὰ μὴ προκρίνωμεν τῶν σοφωτέρων ἐθνῶν τὰς καλητέρας. Εἶναι ἀσυλλογισία, ὅταν αὐτοὶ ἡμεῖς οἱ νομιζόμενοι **λόγιοι** τοῦ γένους ἔχομεν ἀκόμη χρεῖαν λογικῆς, νὰ δαπανῶμεν τὸν καιρὸν καὶ νὰ κοιλοπονώμεν βουνα, διὰ νὰ δεῖξωμεν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ποντικὸν τιὰ γελοῖον, δυνάμενοι νὰ μετακενῶμεν εὐκόλως εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἰδέας φωτισμένων ἀνδρῶν ἀξιολόγους, ἀπὸ τὰς ὁποίας κρέμεται ἡ δόξα καὶ ἡ εὐδαιμονία των. Ἄς προσμεινώμεν ἀκόμη μικρόν· **θέλει** εἰλθεῖν καὶ ὁ ἰδικὸς μας καιρὸς νὰ λαμβάνωσι καὶ παρ’ ἡμῶν ἰδέας τὰ ἄλλα ἔθνη· ἀλλὰ θέλει εἰλθεῖν, ἂν ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁποῖαν λέγω μέθοδον. **Εἰ** δὲ μὴ, θέλομεν γινώξιν πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον περικλεισμένοι, τυφλοὶ τυφλοὺς ὀδηγοῦντες, καὶ πλανώμενοι μ’ αὐτοὺς.

‘**Ταῦτα** λέγων, σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ ἀποκλείσω παντάπασιν ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τὰς διατριβὰς τῶν ὁμογενῶν. Ἄν ἔχη τις τι ἀκριβῶς ἐξετασμένον καὶ ἀπὸ δια του τὰ μέρη λογικῶς θεωρημένον, ἄς τὸ πέμπῃ εἰς τὴν ἐφημερίδα· καὶ ὁ ἐφημεριδογράφος ἄς τὸ κοινοῖν ἢ εἰς τὸ γένος. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἶναι σπάνια, ὡς τὸ ἐδειξεν ἡ πείρα, οὐδὲ συγχωρεῖ πλειότερα ἢ παροῦσά μας κατάστασις, τὴν ὁποῖαν οὐτ’ ὁμογενεῖς, οὐτε ἕνος, δίκαιον ἔχει νὰ κατηγορήσῃ κἀνεὶς.’